

Analiza europejskiej harmonizacji oceny innowacyjnych wyrobów budowlanych

dr inż.
SEBASTIAN WALL
Instytut Techniki Budowlanej
Przewodniczący EOTA
ORCID: 0000-0002-3616-9014

Analiza działalności Europejskiej Organizacji ds. Aprobat Technicznych

Europejska Organizacja ds. Aprobat Technicznych (ang. *European Organisation for Technical Approvals* – EOTA) rozpoczęła działalność w 1990 r. jako międzynarodowe stowarzyszenie non-profit z siedzibą w Belgii w celu zrzeszenia i koordynacji działań instytutów naukowo-badawczych – jednostek aprobujących wyznaczonych do udzielania europejskich aprobat technicznych (ang. *European Technical Approval* – ETA) w ramach wdrażania dyrektywy 89/106/EWG [1] (ang. *Construction Products Directive* – CPD). W momencie przed transformacją w 2013 r. organizacja zrzeszała 44 instytuty członkowskie. Od 1998 r. w pracach EOTA uczestniczył też, początkowo jako obserwator, Instytut Techniki Budowlanej, który po wejściu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. uzyskał status członka rzeczywistego. Przedstawicielem ITB w Radzie Technicznej EOTA jest od tego momentu (do dziś) mgr inż. Anna Panek, a w latach 2007–2009 funkcję przewodniczącego Rady Technicznej EOTA z ramienia ITB pełniła mgr inż. Jadwiga Tworek.

Jednym z podstawowych zadań EOTA w czasach obowiązywania CPD były analizy i opracowywanie, w wyniku mandatu Komisji Europejskiej, wytycznych do europejskich aprobat technicznych (ang. *European Technical Approval Guidelines* – ETAG). Wydawane na ich podstawie ETA miały status zharmonizowanej specyfikacji technicznej i stanowiły pozytywną ocenę techniczną wyrobu nieobjętego lub nie w pełni objętego normą zharmonizowaną, stwierdzającą przydatność tego wyrobu do zamierzonego stosowania. W przypadku gdy wyrób nie był objęty ETAG, Komisja mogła też po analizach podjąć decyzję o zgodzie na udzielenie ETA na podstawie dokumentu wspólnej wykładni procedur oceny (ang. *Common Understanding on the Assessment Procedure* – CUAP).

Od 1990 r. do połowy 2013 r. europejskie jednostki aprobujące opracowały łącznie 4320 europejskich aprobat technicznych (w tym ok. 25% na podstawie CUAP). Wydano 35 dokumentów ETAG i opracowano 45 raportów technicznych [2] jako podstawy oceny innowacyjnych wyrobów budowlanych.

Analiza działalności Europejskiej Organizacji ds. Oceny Technicznej

W związku z zastąpieniem 1 lipca 2013 r. dyrektywy 89/106/EWG przez rozporządzenie (UE) nr 305/2011 [3] (ang. *Construction Products Regulation* – CPR) zmianie uległo też podejście do oceny samego wyrobu budowlanego, w tym innowacyjnego, tzn. ocena zgodności ze zharmonizowaną specyfikacją techniczną została zastąpiona oceną i weryfikacją stałości właściwości użytkowych dokonaną zgodnie ze zharmonizowaną specyfikacją techniczną.

Jednocześnie doszło do przekształcenia europejskich aprobat technicznych w europejskie oceny techniczne (*European Technical*

Assessment – ETA), co pociągnęło za sobą zmianę nazwy samej organizacji (na Europejską Organizację ds. Oceny Technicznej), jej główne cele i osiągnięcia, a także rozważania dotyczące przyszłych wyzwań stojących przed EOTA.

Assessment – ETA), co pociągnęło za sobą zmianę nazwy samej organizacji (na Europejską Organizację ds. Oceny Technicznej).

Zgodnie z art. 31 CPR podstawową rolą EOTA jest koordynacja działań jednostek oceny technicznej (JOT), desygnowanych przez państwa członkowskie UE do wydawania ETA dla innowacyjnych wyrobów budowlanych. Obecnie organizacja liczy blisko 50 członków, włączając w to obserwatorów spoza UE, takich jak International Code Council Evaluation Service (ICC-ES) z USA czy British Board of Agrément (BBA) z Wielkiej Brytanii. Polska jest reprezentowana w EOTA przez 5 instytutów (IBDiM, ICiMB, IMBiGS, CNBOP-PIB oraz ITB), co po brexicie stanowi najwyższą liczbę członków desygnowanych przez jedno państwo. Autor niniejszego artykułu jest członkiem Rady Wykonawczej EOTA od 2013 r., a od 2020 r. pełni funkcję Przewodniczącego EOTA.

Według rozporządzenia (UE) nr 305/2011 ETA, stanowiąca ocenę właściwości użytkowych zasadniczych charakterystyk wyrobów, jest dokumentem dobrowolnym, bezterminowym, wydawanym na wniosek producenta dla innowacyjnego wyrobu nieobjętego lub nie w pełni objętego normą zharmonizowaną, na podstawie europejskiego dokumentu oceny (ang. *European Assessment Document* – EAD). Z kolei EAD, będący zharmonizowaną specyfikacją techniczną, jest opracowywany przez EOTA jako rezultat analiz technicznych wynikających z wniosku o ETA, zgodnie z zasadami opisanymi w załączniku II do CPR. Warto przy tym podkreślić, że w przypadku gdy opracowanie nowego EAD jest konieczne do wydania ETA, odbywa się to bezkosztowo dla producenta, a obciążenia finansowe są ponoszone przez EOTA oraz przez Komisję Europejską (w ramach udzielonego grantu).

Od 1 lipca 2013 r. do końca 2020 roku instytuty członkowskie EOTA opracowały i wydały 8869 europejskich ocen technicznych (patrz rys. 1.) dla producentów z 72 krajów świata [4]. W tej liczbie bardzo znaczący udział mieli producenci z Polski, co stanowi wyraz wysokiego zainteresowania sprzedażą krajowych innowacyjnych wyrobów budowlanych z oznakowaniem CE na rynkach zagranicznych.

W analizowanym okresie widać stały wzrost liczby rocznie opracowanych ETA do roku 2018, po czym następuje jej stabilizacja na poziomie przekraczającym 1000/rok (rys. 1.). Jest to konsekwencja faktu, iż 30 czerwca 2018 r. kończyła się ważność ostatnich europejskich aprobat technicznych, co sprawiło, że ich właściciele, chcąc utrzymać ciągłość dystrybucji na rynku UE, uzyskiwali przed tą datą nowe dokumenty odniesienia.

W analizowanym okresie największa liczba dokumentów ETA została opracowana dla innowacyjnych wyrobów z grup: mocowania/łączniki, materiały i złożone zestawy termoizolacyjne, wyroby do zatrzymywania ognia, uszczelniające i ogniochronne, wyroby hamujące palność, membrany, wyroby konstrukcyjne z drewna oraz zestawy, komponenty budowlane i prefabrykaty.

Należy też zanotować stały przyrost liczby EAD (rys. 2.), do których cytowane są odniesienia w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (274 do 31.12.2020) i tych przyjętych na poziomie EOTA, na podstawie których możliwe jest wydanie ETA (514 do końca 2020 r.) [4]. Analiza danych zawartych w raporcie CSIL [5] wykazała, że wysoka liczba (ponad 100) EAD przyjętych w 2016 r. wynikała ze „szczytu” zainteresowania dokumentami opartymi o CUAP, po czym wystąpił spadek, po którym z kolei stopniowo rosła dominacja EAD niebędących już konwersją dokumentów opracowanych za czasów dyrektywy 89/106/EWG.

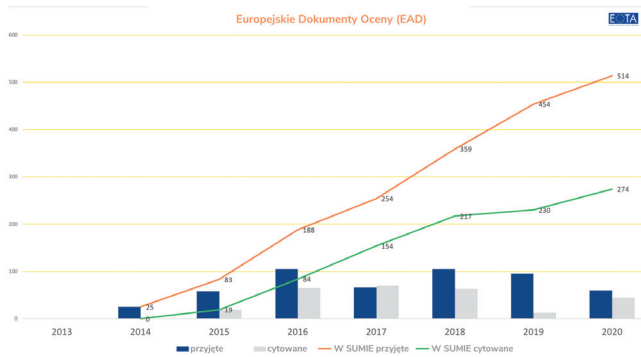
Zarówno w przypadku dokumentów ETA, jak i EAD niewielka liczba dokumentów wydanych w początkowym okresie obowiązywania CPR wynikała z przedłużających się prac nad wdrożeniem nowych procedur, m.in. przyjęciem rozporządzenia wykonawczego Komisji w sprawie formatu ETA [6].

Pomimo tego, że od wejścia w życie CPR w 2013 r. załącznik II do rozporządzenia nie uległ zmianie, EOTA kontynuuje prace nad usprawnieniem i skróceniem czasu opracowywania EAD, a także umożliwieniem cytowania odniesień w Dz.U. UE. Organizacja wdrożyła zarówno system informatyczny wspierający pracę JOT, jak też, w porozumieniu z Komisją Europejską, opracowała rozwiązania sprzyjające m.in. koordynacji prowadzonych procedur. Ważnym elementem działalności EOTA było wdrożenie w 2020 r. dodatkowych wewnętrznych procedur kontroli jakości EAD, które koncentrują się na uzyskaniu formalnej zgodności z wymaganiami Komisji Europejskiej wynikającymi między innymi z wyroku Trybunału UE (sprawa James Elliott [7]).

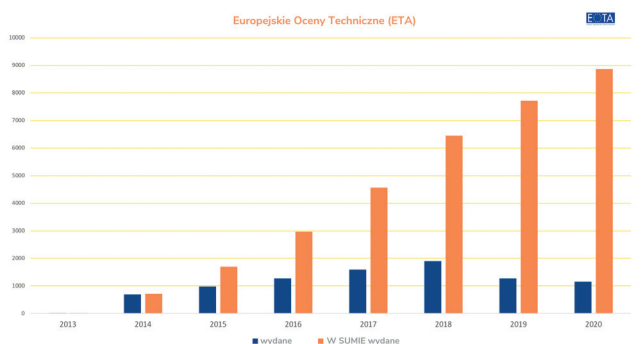
Przyszłość działania organizacji EOTA w zakresie wdrażania dokumentów dla rozwoju innowacyjnych wyrobów budowlanych

W związku z pracami Komisji Europejskiej ukierunkowanymi na nowelizację rozporządzenia (UE) nr 305/2011 [8] EOTA podkreśla potrzebę działania w zakresie zachowania jednolitego rynku i dotychczasowych narzędzi oraz metod oceny zarówno wyrobów budowlanych objętych normalizacją, jak też tych, dla których z uwagi na kompleksowość czy też innowacyjny charakter taka normalizacja nie będzie możliwa w dającej się przewidzieć przyszłości. Potrzebom tych drugich odpowiada Europejska Ocena Techniczna wydana na podstawie Europejskiego Dokumentu Oceny, z uwagi na potencjał, który niesie ze sobą możliwość dostosowania zakresu i metod ocen do charakterów danych wyrobów oraz specyfiki ich procesu produkcyjnego, a także poziom zaufania wynikający z uzgodnienia i przeprowadzenia tej oceny przez niezależne oraz doświadczalne instytuty EOTA. Opinia dotycząca utrzymania obecnej roli EOTA jest podzielana przez zdecydowaną większość respondentów (84%) ankiet organizowanych przez Komisję Europejską [4]. Podobnie ok. 70% producentów i stowarzyszeń producenckich ankietowanych przez CSIL [5] potwierdza, że EAD oraz EOTA spełniają wymagania przemysłu europejskiego.

Jednocześnie powinno nastąpić doskonalenie obecnych ram prawnych dotyczących wyrobów budowlanych przy założeniu wzrostu efektywności wprowadzania cytowania odniesień do nowych i nowelizowanych norm zharmonizowanych. Doskonalenie to może objąć także obszary wpływające na odzwierciedlenie potrzeb innowacji (w szczególności możliwie krótkiego czasu trwania procesu wprowadzenia wyrobów do obrotu), uwzględnienie priorytetów przemysłu europejskiego, a także te, które zapewnią wdrożenie wymagania podstawowego dotyczącego zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz wymagań gospodarki o obiegu zamkniętym [9]. Wszystkie takie działania wpływają na efektywność wdrażania innowacyjnych wyrobów budowlanych do gospodarki państw członkowskich UE.

Wykres 1. Liczba wydanych ETA w latach 2013–2020 [4]

Wykres 2. Liczba EAD cytowanych w Dz.U. UE i EAD przyjętych na poziomie EOTA [4]

Literatura

- [1] Dyrektywa Rady 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do wyrobów budowlanych. Dz.U. WE z 11.2.1989, Seria L 40, s.12.
- [2] Lemoigne Y., Wall S., European technical assessments (ETA) and the Polish construction sector organization, Prace Naukowe Instytutu Techniki Budowlanej – Monografie, Warszawa: Instytut Techniki Budowlanej, 2015.
- [3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG. Dz.U. UE z 4.4.2011 Seria L 88, s. 5.
- [4] EOTA – 2020 Annual Report. <https://www.eota.eu/en-GB/content/eota-2020-annual-report/37/821/> [dostęp: 7.06.2021].
- [5] CSIL. EADs and ETAs: Added value to the construction sector. June 2020. <https://www.eota.eu/ckfinder/userfiles/files/2020-csil-eota-report-0109.pdf>. [dostęp: 7.06.2021].
- [6] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1062/2013 z dnia 30 października 2013 r. w sprawie formatu europejskiej oceny technicznej dla wyrobów budowlanych. Dz.U. L 289 z 31.10.2013, str. 42–43.
- [7] C-613/14 - James Elliott Construction Judgment of the Court (Third Chamber) of 27 October 2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0613> [dostęp: 7.06.2021].
- [8] Strona Komisji Europejskiej https://ec.europa.eu/growth/sectors/construction/product-regulation/review_en [dostęp: 7.06.2021].
- [9] Wall S., CE Marking of Construction Products – Evolution of the European Approach to Harmonisation of Construction Products in the Light of Environmental Sustainability Aspects. Sustainability 13.11 (2021): 1-14. <https://doi.org/10.3390/su13116396>.

DOI: 10.5604/01.3001.0015.2634

PRAWIDŁOWY SPOSÓB CYTOWANIA

Wall Sebastian, 2021, Analiza europejskiej harmonizacji oceny innowacyjnych wyrobów budowlanych, „Builder” 10 (291). DOI: 10.5604/01.3001.0015.2634

Streszczenie: W 2020 r. Europejska Organizacja ds. Oceny Technicznej (ang. European Organisation for Technical Assessment – EOTA) obchodziła jubileusz 30-lecia istnienia. W niniejszym artykule przedstawiono analizę działalności tej organizacji, jej główne cele i osiągnięcia, a także rozważania dotyczące przyszłych wyzwań stojących przed EOTA.

Słowa kluczowe: EOTA, ETA, ETAG, EAD, CPD, CPR

Abstract: ANALYSIS OF THE EUROPEAN HARMONISATION OF ASSESSMENT OF INNOVATIVE CONSTRUCTION PRODUCTS. In 2020 the European Organisation for Technical Assessment (EOTA) celebrated its 30th anniversary. In this article activity analysis of this organization, its main targets and achievements, as well as considerations on future challenges are presented.

Keywords: EOTA, ETA, ETAG, EAD, CPD, CPR